

בס"ד. משיחות ש"פ תבוא, כ"א אלול ה'תנש"א

— תרגום מאידית —

ושמעת בקול ה' אלקיך ועשית את מצותיו גו", ואח"כ בהמשך הפרשה — מדובר בארוכה בקשר ל"דברי" הברית אשר צוה ה' את משה לכרות את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב", עד לסיום הפרשה ממש¹⁰: "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון" [ותוכן זה נמשך גם בפרשיות שלאחרי זה (נצבים, וילך, האזינו וזאת הברכה), ששם מדובר (לא על מצוות פרטיות, אלא) בקשר לברית על כללות התורה והמצוות וענינים כלליים הקשורים בזה].

כיון שהציווי והברית על כללות התומ"צ בא בהמשך אחד מיד לאחרי מצות ביכורים¹¹, יש לומר שישנה שייכות בתוכן ענינים¹² (כידוע הדיוק בכל עניני תורה, ובסדר התורה).

ובפרט ע"פ פירוש רש"י¹³, ש"היום הזה ה' אלקיך מצוך גו") ושמרת ועשית אותם" היא ברכה

א. בהמשך לציווי בפרשתנו על מצות ביכורים (ווידוי מעשר²) בכיאה לארץ (שבזה "השלים משה לבאר את התורה ולחדש כל המצות אשר צוה אותו ה' כו"³ על מה שהתחיל "בעשתי עשר חודש באחד לחודש גו' בעבר הירדן בארץ מואב"⁴) — חוזר משה לדבר על כללות קיום כל התורה והמצוות ועל הברית שבין הקב"ה לבני⁵ ("כי כבר השלמתי לך הכל"⁶ בספר משנה תורה):

"היום" הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך גו"; ואח"כ⁷ — "שמור את כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום, והי' ביום אשר תעברו את הירדן אל הארץ גו' והקמות לך אבנים גדולות גו' וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת וכו"; ו — "הסכת" ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך,

(1) בתחלתה (כו, א ואילך).

(2) שם, יב ואילך.

(3) רמב"ן פרשתנו עה"פ היום הזה ה' אלקיך

מצוך גו' (שם, טז).

(4) דברים א, ג. ה.

(5) ראה ספורנו עה"פ היום הזה גו': היום הזה — שאתה נכנס עמו לברית, הנה ענין הברית הוא שהאל ית' מצוך את החוקים והמשפטים לטוב לך ואתה מקבל עליך לשמורם.

(6) פרשתנו כו, טז.

(7) כז, א.ג.

(8) שם, ט"י.

(9) כח, סט.

(10) כט, ח.

(11) ראה ספרי ריש פרשתנו: עשה מצוה האמורה בענין (ביכורים) שבשכרה חכנס לארץ. ועפ"ז, קיום הברית על כללות תומ"צ בארץ ישראל הוא בשכר קיום מצות ביכורים. אבל עדיין צריך ביאור בהשייכות ביניהם, כבפנים.

(12) וענין זה נראה גם ב"מקרא ביכורים" — שההודאה היא על יציאת מצרים כו' — ענינים כלליים השייכים לכל ישראל בכל הדורות — ראה לקמן בפנים סעיף ז.

ומהמובחר שבהם¹⁷; דוקא מי שיש לו קרקע בארץ ישראל¹⁸, וקרקע משובחת¹⁹; "אין קורין מקרא ביכורים אלא בזמן שמחה מעצרת ועד החג"²⁰; ועוד]. מהי השייכות של זה עם "היום הזה ה' אלקיך מצוך גו'" — שקאי על כל המצוות, שבהן מחוייבים בני ישראל בכל זמן ובכל מקום, כפרש"י עה"פ⁶: "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם"²¹.

גם צריך להבין בנוגע לשם הפרשה — "תבוא"²²: כבר דובר פעמים רבות²³ בנוגע לשמות הפרשיות, ששמו של דבר מבטא את תוכן הדבר שנקרא בשם זה. ועפ"ז צריכים הסברה בפרשתנו: "תבוא" פירושו — כניסה (של בני"י לארץ ישראל). ולכאורה הרי זה רק הקדמה והכנה לקיום מצות ביכורים (ושאר המצוות) שצריכים לקיים לאחרי ש"תבוא אל הארץ גו"²⁴. ואעפ"כ נקראת כל

שבאה בגלל קיום מצות ביכורים האמורה לפני זה¹³ ("בת קול מברכתו הבאת ביכורים היום תשנה לשנה הבאה")¹⁴.

ויתירה מזה: הברית על כללות תומ"צ נאמרה באותה פרשה ביחד עם מצות ביכורים, והתחלת הפרשה היא בענין זה (ביכורים) — שההתחלה (של כל דבר, אפילו בלשון בני אדם, ועאכו"כ בקדושה ותורה) היא הקדמה ויש לה שייכות להמשך הענין.

וצריך להבין מהי השייכות בין מצות ביכורים והברית על קבלת התומ"צ — כל התומ"צ. לכאורה ביכורים היא מצוה פרטית אחת בין כל מצוות התורה. והיא קשורה עם תנאים והגבלות בזמן במקום באיש ובמין [דוקא בארץ ישראל¹⁵ בזמן שביהמ"ק ה' קיים¹⁶; דוקא מהשבעה מינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל

13 וראה לקו"ת ריש פרשתנו (ד"ה היום הזה ה' אלקיך מצוך — מא, רע"ג): "לא כתיב איזה יום דהמקרא מחובר לפרשה שלמעלה הימנה שמסיימת ארץ זבת חלב ודבש שקודם שנכנסו לארץ ה' כריתת ברית על קבלת התורה .. וזהו היום הזה וגו' דהיינו בשעת כניסתן לארץ, ולכן ודבש היום הזה הו' הוא ראשי תיבות צירוף הו' אחת שהוא"ו של ודבש שבפרשה ראשונה מחובר למקרא שלמטה הימנה כי הכל ענין אחד" (וראה לקו"ש שבהערה הבאה (ע' 231), שענין זה מתאים עם פרש"י עה"פ, כי ההכרח של רש"י ש"היום הזה גו'" קאי במצות ביכורים הוא (גם) ממה שנאמר לפני זה "ארץ זבת חלב ודבש", שדבש שייך דוקא למצות ביכורים, עיי"ש).

14 נתבאר בלקו"ש ח"ט פ תבוא (ע' 227 ואילך).

15 כלים פ"א מ"ו. חולין קלו, א. רמב"ם הל' ביכורים רפ"ב.

16 ביכורים פ"ב מ"ג. שקלים פ"ח מ"ח. תוספתא שם פ"ג. ספרי פרשתנו כו, ד. רמב"ם שם.

17 ביכורים פ"א מ"ג. מ"י. רמב"ם שם ה"ב-ג.
18 שהרי דוקא הפירות הגדלים בקרקע שלו חייבים בביכורים (ביכורים שם מ"ב. רמב"ם שם ה"י).

19 שהרי אין מביאין "לא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים" (מקומות שבהערה 17).

20 פרש"י פרשתנו כו, יא. וראה גם רמב"ם שם פ"ד ה"ג.

21 ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 356 ואילך.

22 כך נקראת בכל החומשים שראיתי (ולא כי תבוא), ועד לדרושי רבותינו נשיאינו דפרשה זו בהתחלתם. ובטור או"ח סו"ס תכח: כי תבא. וברמב"ם "סדר תפלות כל השנה" בסופו: והי' כי תבוא. ואכ"מ.

23 ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ועוד.

24 שהרי "כי תבוא אל הארץ גו" הוא לא הציווי על הכניסה לארץ וכיבוש וחלוקת הארץ, שנאמר בפרשיות שלפני זה.

הראשון לעבודת השם שלו, שנמשכת בברכות ותפלות (ע"ד "נודה לך . . על חיינו המסורים בידך . . ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים"³³), ו"ברכות הנהנין" השונות והרבות שיהודי מברך ומודה להקב"ה במשך כל היום, ובכל יום, עבור כל טובה והנאה שנהנה, כולל — ועיקר — ברכת המזון (שהיא מן התורה)³⁴ — "הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים כו"³⁵.

ויתירה מזה: אפילו באומות העולם, שמאמינים ומכירים שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו — ישנה ההנהגה דהודאה להקב"ה על כלכלתם וכיו"ב.

ודבר זה מודגש עוד יותר ע"פ תורת הבעש"ט הידועה (נתבארה בפרטיות ע"י אדמו"ר הזקן³⁶), שבריאת כל העולם מתחדשת בכל יום ויום ובכל רגע ורגע. שזהו חסד בלתי מוגבל מהקב"ה בורא העולם לכל נברא — שמשפיע על הנברא ומביאו להכרה עמוקה יותר ולהרגש, שהוא וכל הסובב אותו תלוי בחסד התמידי דהקב"ה³⁷.

אבל במצות ביכורים מוצאים אנו חידוש — ביטוי עמוק וכולל יותר

הפרשה — החל מעצם מצות ביכורים, עד גם הברית על כללות כל המצוות שבפרשתנו — בשם "תבוא", שהוא בסך-הכל הכנה והקדמה לקיום המצוות בארץ!

ב. ויובן זה בהקדים החידוש במצות ביכורים לגבי שאר האופנים בנתינת שבח והודאה לה':

התוכן דהבאת ביכורים ומקרא ביכורים הוא ההכרה ש"מאתו יתברך הוא יגיע לנו כל הברכות בעולם"²⁵; ברכת הקב"ה מביאה ליהודי את שפע התבואות והפירות בשדהו, ולכן ה"ה נותן להקב"ה "מראשית כל פרי האדמה"²⁶, מהראשונים והמובחרים שבפירות השדה, ומודה להקב"ה (ואינו "כפוי טובה"²⁷) עבור הפירות שבהם בירך אותו הקב"ה ועל כל חסדיו ("חסדי המקום"²⁸) — "וענית ואמרת לפני ה' אלקיך"²⁹, "יספר חסדיו יתברך עלינו ועל כל עם ישראל דרך כלל"³⁰.

הרגש ההודאה להקב"ה על חסדיו ואמירת התודה והשבח להקב"ה על זה, הוא ענין כללי בחיי היהודי, החל "מיד כשניעור משנתו"³¹ ע"י הכרה והצהרה "מודה אני לפניך . . שהחזרת בי נשמתו"³². וזהו היסוד, השער

(25) חינוך מצוה צא. וראה גם חינוך מצוה תרו.

(26) פרשתנו כו, ב.

(27) פרש"י שם, ג.

(28) פרש"י שם, ה.

(29) פרשתנו שם.

(30) חינוך מצוה תרו. וראה גם סהמ"צ

להרמב"ם מ"ע קלב.

(31) ל' אדה"ז בשו"ע או"ח מהדו"ב ס"א ס"ו.

ועוד.

(32) סדר היום בתחלתו — הובא בבאה"ט

או"ח ס"א סק"ה. שו"ע אדה"ז שם. מהדו"ק שם

ס"ה. סידור אדה"ז לפני "מודה אני".

(33) תפלת העמידה בברכת מודים.

(34) ברכות מח, ב. רמב"ם הל' ברכות רפ"א.

(35) נוסח ברכה ראשונה דבהמ"ז.

(36) בשער היחוד והאמונה בתחלתו.

(37) ראה בכ"ז גם מכתב ח"י אלול שנה זו

(לעיל ע' 268).

והודאה בברכת המזון וכיו"ב), אלא גם במעשה שלו; זה חודר בכל מציאותו, כל "לבושיו", עד שהפעולה והמעשה חודר לעומק יותר גם בדיבורו — "וענית ואמרת לפני ה' אלקיך", שאומר זאת בקול רם ("וענית ל' הרמת קול" 43) ובשמחה⁴⁴, ומחשבתו וכוונתו בזה⁴⁵.

ג. ויש לומר הביאור בזה³⁸:

חז"ל אומרים⁴⁶ שבני ישראל נקראים "ביכורים", כמ"ש⁴⁷ "כביכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם", ו"קדש ישראל לה' ראשית תבואתה"⁴⁸, כיון שכשם ש"ביכורים" (מלשון בכור) הם "ראשית פרי האדמה", ו"הן ביכורים לכל"⁴⁹ — כך בני ישראל הם ה"ראשית" דהעולם⁵⁰ — לפני ולמעלה מכל מה שנברא — "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"⁵¹.

של הכרה והודאה להקב"ה³⁸: יהודי מבטא את רגשי-תודתו להקב"ה עבור חסדיו לא רק בדיבור, אלא שמבטא זאת באופן מוחשי יותר — במעשים: הוא לוקח "מראשית כל פרי האדמה", ומביא זאת לבית המקדש, "תביא בית ה' אלקיך"³⁹, "אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם"²⁶, ומניחם לפני הקב"ה, "והנחתו לפני ה' אלקיך"⁴⁰.

ודבר זה מבטא את ההכרה המלאה ש"לה' הארץ ומלוואה"⁴¹, והכל שייך להקב"ה: יהודי אינו מסתפק בהכרה שכל רכושו בא לו בחסדי ה' וברכתו ית' — אלא הוא מראה בהבאת הביכורים שגם לאחר קבלת שפע הפירות שייכים הפירות (וכל נכסיו) עדיין להקב"ה (כיון ש"לה' הארץ ומלוואה"), ולכן ה"ה מביא את "ראשית כל פרי האדמה" (הראשונים והמובחרים) "לפני ה' אלקיך", זה נשאר ברשות הקב"ה⁴².

ופעולת הבאת הביכורים "לפני ה' אלקיך" (באופן שזה נשאר שם) חודרת לעומק באדם המביא הביכורים — שיכיר עוד יותר, ירגיש — שכולו וכל הנמצא ברשותו שייך "לפני ה' אלקיך" — כיון שע"י הבאת ביכורים (במעשה בפועל) מתבטאת ההכרה לא רק במחשבה ודיבור שלו (כבנתינת שבח

(43) פרש"י פרשתנו כו, ה, מסוטה לב, ב.
 (44) ספרי ופרש"י שם, יא. פסחים לו, ב. רמב"ם שם פ"ד הי"ג.
 (45) ראה חינוך שבהערה 30: האדם מעורר מחשבותיו ומצייר בלבבו האמת בכח דברי פיו, על כן בהיטיב אליו השם ברוך הוא ובברכו אותו.. ראוי לנו לעורר לבנו בדברי פיהו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם כו'.
 (46) זח"ג רנג, א (ברע"מ). וראה זח"ב קכא, רע"א. — הובאו ונת' באוה"ת פרשתנו ע' תתל"ג ואילך. שם ע' תתל"ט ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' רפד ואילך. וראה גם אסתר פ"ט, ב.
 (47) הושע ט, י.
 (48) ירמ' ב, ג.
 (49) תרומות פ"ג מ"ז (וברע"ב שם בפירוש הא').
 (50) ראה זח"ב וזח"ג שם. ד"ה קדש ישראל לה' בלקו"ת פינחס עט, סע"ב ואילך. אוה"ת פינחס ס"ע א"ג ואילך. שם ע' א"ריב ואילך. סה"מ תר"ל ע' רה ואילך.
 (51) ב"ר פ"א, ד. וראה תדא"ר פי"ד.

(38) בהבא להלן, ראה גם מכתב מוצש"ק פ' תבוא, כ"א אלול שנה זו (לקמן ע' 290 ואילך).
 (39) משפטים כג, יט. תשא לד, כו.
 (40) פרשתנו כו, י.
 (41) תהלים כד, א.
 (42) שנעשים כקדשי מקדש וניתנים לכהנים (ראה ביכורים פ"ג מ"ב. רמב"ם הל' ביכורים רפ"ג. וראה גם רמב"ם שם פ"ב הי"ט. ועוד).

לפני — בסמיכות להקב"ה, והן בפירושו הפנימי: מלשון פנימיות⁵⁸ — בפנימיות "ה' אלקיך", "ישראל וקוב"ה כולא חד". הגם שכל העולם נברא ע"י הקב"ה, אמנם העולם נברא רק כאמצעי "בשביל ישראל שנקראו ראשית", ובמילא אין זה בא ואין זה מגיע בפנימיות ("לפני") הרצון והכוונה דהוי' אלקיך; משא"כ ישראל הם "ביכורים" ("ראשית") — התכלית היא בהם גופא⁵⁹, וכל שאר הדברים נבראו "בשביל ישראל", כיון ש"ישראל וקוב"ה כולא חד", ולכן קשורים הם עם "לפני (הפנימיות ד)הוי' אלקיך"⁶⁰,

וכפי ש"הוי'" (מלשון מהוה⁶¹) נעשה "אלקיך" (לשון יחיד, לא אלקים), "כתחך וחיותך"⁶² — כיון שכל יהודי — גם כפי שנמצא כנשמה בגוף למטה (שנתוהו משם הוי' כפי שנתלבש באלקיך, כתחך וחיותך) —

58 להעיר מתו"א משפטים עה, ג. תו"ח שם חט, רע"א. ועוד.

59 ראה לקו"ש ח"ב ע' 604. ח"ה ע' 246. ח"ו ס"ע 235 ואילך. ח"ז ע' 25.

— וגם הענין ש"אני נבראתי לשמש את קוני" (משנה וברייתא סוף קידושין), הנה מכיון שישראל וקוב"ה כולא חד, הרי זה גופא מה שנבראו לשמש את קונם, זהו המציאות שלהם (וראה לקו"ש ח"ה שם ובהערה 40). וראה (יתירה מזה) לקו"ש חכ"ד ע' 163 הערה 44.

60 ועוד יש לומר: "לפני הוי' אלקיך" — למעלה מהוי' אלקיך (ע"ד הפירוש ב"לפני הוי' תטהרו" (אחרי טו, ל) — אוה"ת דרושים ליהו"כ פ' ע' ב'קלט), שהרי ישראל וקוב"ה כולא חד, למעלה משם הוי' (מלשון מהוה) ואלקיך (שם אלקים).

61 זח"ג רנו, סע"ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. שעה"ה רפ"ד.

62 ראה לקו"ת במדבר טו, ריש ע"ד. שלח מ, ג. אוה"ת יתרו ע' תתצ"ו ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 191.

וכמאחז"ל⁵² עה"פ⁵³ "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שהעולם נברא "בשביל ישראל שנקראו"⁴⁸ ראשית תבואתה".

וזה נוגע לא רק לכללות נשמות ישראל למעלה או כללות עם ישראל למטה, אלא לכל יהודי פרטי למטה, אנשים נשים וטף, כמאחז"ל⁵⁴: "כל אדם ואדם חייב לומר בשבילי נברא העולם", כל יהודי צריך לומר שהעולם נברא בשבילו.

כשם שאת הביכורים בפשטות צריכים להביא לירושלים ולהניח בבית המקדש, "לפני ה' אלקיך" — כן הוא גם בנוגע לבני": בהיותם ה"ביכורים" של העולם, הרי ה"מקום" האמיתי דבני", דכל יהודי, הוא "לפני ה' אלקיך", בבית המקדש. כיון שהמציאות העיקרית והאמיתית של יהודי (גם כנשמה בגוף למטה) היא הנפש האלקית שלו⁵⁵, שהיא "חלק אלוה ממעל ממש"⁵⁶, עד — בלשון הידוע⁵⁷ — "ישראל וקוב"ה כולא חד", ולכן, כל יהודי, בכל מצב שנמצא, קשור ומחובר עם הקב"ה, ולכן צריך הוא להמצא (גם בגלוי) "לפני ה' אלקיך",

"לפני" — הן בפירושו הפשוט:

52 פרש"י ר"פ בראשית. וראה גם תנחומא (באבער) בראשית ג. ויק"ר פל"ו, ד.

53 בראשית א, א.

54 משנה סנהדרין לו, סע"א. וראה פיה"מ להרמב"ם בהקדמתו ד"ה דע כי הקדמונים חקרו.

55 ראה תניא רפ"ב. שעה"ה א פ"ו (פ, סע"ב). רדב"ז לרמב"ם הלי ממרים פ"ב ה"ד.

56 תניא רפ"ב.

57 ראה זח"ג עג, א.

פרט שיהודי עושה, כל מחשבה דיבור או מעשה שלו, ובכל רגע בזמן ונקודה במקום שבו הוא נמצא — אפילו אחד ויחיד וקטן ערך⁶⁴ (לפי ערך) — הוא חלק מ"ביכורים" שנמצאים "לפני ה' אלקיך" ב"בית המקדש" ("מקדש אדניי כוננו ידיך"⁶⁵), וגם ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זהו רק דבר ארעי) יש לו חיוב לומר "בשבילי נברא" (כל) העולם, כיון שכל הענינים נבראו בשביל עבודתו של יהודי (במחשבה, דיבור או מעשה) בזמן ומקום מסויים זה דוקא — כיון ש"מה' מצעדי גבר כוננו"⁶⁶ (ע"ד "מקדש אד' כוננו ידיך"), [עד שיהודי יש לו כח ושליטה לפעול שינוי וחדוש בזמן ומקום — "ישראל דקדשינהו לזמנים"⁶⁷, ועד"ז בנוגע לקידוש המקום (ע"י בנין ביהכנ"ס וכיו"ב)].

ד. עפ"ז מובן החדוש דמצות ביכורים לגבי שאר האופנים בהודאה ושבח לה':

64 עפ"ז יומתק הדין (פאה רפ"א. ביכורים פ"ב מ"ג) שביכורים אין להם שיעור (מן התורה*), "אפילו אשכול אחד ואפילו גורגרת אחת" (ספרי פרשתנו כו, ב).

65 בשלח טו, יז.

66 תהלים לו, כג. וראה "היום יום" י תמוז. ג אלול. יד חשון. התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 28 ואילך. וש"נ. וראה "היום יום" ח"י אלול תורת הבכש"ט בש"פ תבוא תרנ"ב עה"פ וה"י כי תבוא גר'.

67 ברכות מט, א.

* רמב"ם הל' ביכורים פ"ב הי"ז. — ויש סוברים שניקד ביכורים אף מדבריהם אין לו שיעור (ראה אנציקלופדיית תלמודית בערכו (כרך ג ע' שה), וש"נ 0).

הוא בדרגת ביכורים, כנ"ל ש"כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", ואין מחלקים בזה בין יהודי אחד לאחר, אלא "כל אחד ואחד" ממש — אפילו כזה שנמצא בדרגא נחתה (בחיצוניות) "חייב לומר בשבילי נברא העולם".

ומזה מובן גם, שזה שיהודי הוא "לפני ה' אלקיך" צריך לחדור בכל חיי היהודי בכלל, וגם בפרט. יהודי צריך להרגיש שכל פרט בחייו הוא ענין של "ביכורים" להקב"ה: לא רק כאשר הוא עוסק בענינים אלקיים, לימוד התורה וקיום המצוות, אלא אפילו כאשר הוא מתעסק בעניני חולין דפרנסה וכדומה — הרי כיון שהם דברי הרשות של יהודי, שייכים גם הם לענין הביכורים, ובמילא צריכים הם להיות חדרים בהתנשאות וקדושה המלאה ונעלית ביותר⁶⁸, כמתאים לענין שנעשה "לפני הוי אלקיך".

ואפילו כאשר מדובר אודות מחשבה אחת ויחידה, דיבור או מעשה, שנראה חסר חשיבות ביחס לשאר מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו — הרי בהיותם מחשבה, דיבור או מעשה של יהודי, ה"ז חלק מ"ביכורים" ששייכים בבית המקדש, "לפני הוי אלקיך"!

וההסברה בזה היא, כנ"ל: כיון שזהו חלק מחיי היהודי — ויהודי הוא "כולא חד" עם הקב"ה, ואין הוא אמצעי לזכר אחר, אלא הכוונה והתכלית היא בו גופא — הרי מובן, שכן הוא גם בנוגע לפרטי חייו, שכל

68 ראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 622. וש"נ.

בעוה"ז הגשמי, יורגש בגלוי שהוא "ביכורים" ("ראשית" של כל העולם) — בהיותו דבר אחד עם הקב"ה, "לפני הוי' אלקיך", "ישראל וקוב"ה כולא חד".

ו. יתירה מזה ובעומק יותר:

זה שבנ"י הם "ביכורים" — "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" — הוא אפילו לגבי תורה. אע"פ ש"בראשית" — "ב' ראשית", "בשביל התרה שנקראת⁷⁰ ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה"⁷¹, "שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קודם" — הרי "כשהוא אומר צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל אומר אני ישראל קדמו"⁷², כיון ש"כל התורה היא ציונים לישראל"⁷³.

אמנם אין הפירוש בזה, שישראל, כפי שהם קדמו ולמעלה מהתורה, אין להם שום שייכות עם התורה ח"ו — כמובן מזה גופא שהתיבה האחת דבראשית כוללת "ב' ראשית", תורה וישראל. ז.א. שאע"פ שבגלוי תורה וישראל הם שני דברים, אבל באמת ובעצם הם דבר אחד: בני"י קשורים עם תורה ("הם חיינו ואורך ימינו"⁷⁴),

הענין הפנימי ד"ביכורים" הוא, שמגלה איך המציאות האמתית דבנ"י היא דבר אחד עם הקב"ה, ולכן כל פרטיו הם "לפני ה' אלקיך" — משתקף בקיום מצות ביכורים בפשטות (ע"י בני"י), שאין זו רק הודאה כדיבור, אלא גם במעשה — שמביאים את הפירות הגשמיים "לפני ה' אלקיך" והם נשאים ברשותו של הקב"ה, הפירות הגשמיים נהפכים לקדושה⁶⁸, וזה חודר במציאותו של היהודי המביא את הביכורים, במחשבה דיבור ומעשה שלו — שהוא (היהודי) נעשה ה"אומר" (המקור) שאומר ומזמר את שבחו של הקב"ה — "וענית ואמרת לפני הוי' אלקיך", וכל הסובבים, כולל ה"כהן אשר יהי" בימים ההם"⁶⁹, וגם הקב"ה בעצמו כביכול, עומדים ומקשיבים לדבריו,

לא רק כהיחס דבורא ונברא שהנברא מודה לה' על השפעת החיות והחסד, אבל הבורא והנברא נשאים שני דברים נפרדים, כנ"ל.

ע"י קיום מצות ביכורים, מגלים למטה בעוה"ז התחתון, איך שבנ"י (בהיותם נשמות בגופים) הם "ביכורים" ("ראשית") דכל העולם, שבשבילם נברא כל העולם.

ה. מזה מובן הענין הכללי במצות ביכורים שמקשר אותה עם כללות התומ"צ:

ביכורים מגלים את התכלית דקיום כל התורה ומצוות — שאצל יהודי, גם כפי שהוא נמצא נשמה בגוף

(70) משלי ח, כב.

(71) פרש"י שבהערה 52. וראה גם תנחומא

(באבער) בראשית ה.

(72) ראה תדא"ר פי"ד (וראה התוועדויות

תשמ"ט ח"ב ע' 559 שוה"ג להערה 40).

(73) סה"ש תשי"ה ע' 121. וראה גם סה"מ

ה'ש"ת ע' 61.

(74) נוסח ברכת אהבת עולם ותפלת ערבית —

ע"פ לשון הכתוב (נצבים ל, כ) "כי הוא חייך

ואורך ימך".

(68) ראה בהנסמן בהערה 42.

(69) פרשתנו כו, ג.

מובן, שעצם מציאותם של ישראל קשורה לתורה נכיון שבנ"י קשורים בעצם עם הקב"ה, ולכן גם עם — חכמתו ורצונו ית' ⁸² (תורה), (שאורייתא וקוב"ה כולא חד ⁸³), ולכן מציאותם של ישראל עצמם (בהיותם חד עם קוב"ה) מביאה אותם לקיום התורה בפועל ובגלוי, כפס"ד הרמב"ם ⁸⁴ שהרצון הפנימי היהודי (אפילו במצב שיצרו תקפו) הוא תמיד לקיים את רצון ה' (רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות").

אלא שע"ד הרגיל — ענין זה גופא (שישראל קדמו לתורה) מתגלה בפועל ע"י תורה; כי לפי סדר העבודה ע"ד הרגיל לכתחילה (מצד "אדם ישר הולך") צריך יהודי ללמוד תורה ולקיים מצוותיו, ועי"ז מתגלית מעלתו של יהודי; אבל גם לולא זה שייך שיהי' גילוי העצם דבנ"י כפי שהם למעלה מתורה (כמודגש בעבודת התשובה, כנ"ל), כדלקמן.

והביאור בזה: בנוגע להלשון ⁵⁷ "תלת קשרין" ⁸⁵ אינן מתקשרן דא

ותורה קשורה עם בני" (כל התורה היא ציוויים לישראל").

והפירוש בזה ש"ישראל קדמו" לתורה הוא — ע"ד סיבה ומסובב כביכול: תורה ניתנה בשביל בני" (ציוויים לישראל), ולכן ⁷⁵ פקו"נ דוחה כל התורה כולה ⁷⁶, ולא להיפך. קיום התורה (לאחרי מ"ת) אינו שייך ללא בני", צריכים את בני" שיקבלו ויקיימו את התורה (שהיא "מורשה קהלת יעקב" ⁷⁷). משא"כ קיום ישראל שייך אפילו כאשר אדם עובר על תומ"צ ח"ו — כמאחז"ל ⁷⁸ "אע"פ שחטא ישראל הוא", כיון שבנ"י הם נעלים מהתורה [כפי שזה מתבטא בגלוי בענין התשובה, שאפילו מי שעבר ר"ל על התורה, יכול לעשות תשובה, כיון שנשמתו מגיע ב"מקום" שהוא למעלה מתורה (כידוע ⁷⁹ בענין "שאלו לתורה כו' שאלו להקב"ה כו' אמר יעשה תשובה ויתכפר לו" ⁸⁰)].

אבל כיון שהתורה באה ביחד עם ישראל ("ב' ראשית") — אלא שבזה גופא — "ישראל קדמו" ⁸¹ — הרי

(75) ראה גם התוועדויות שם ע' 74 הערה 61.

(76) ראה יומא פב, א. כתובות יט, א.

(77) ברכה לג, ד.

(78) סנהדרין מד, א.

(79) ראה סה"מ תרכ"ט ע' שלח ואילך. ובכ"מ. יל"ש תהלים רמו תשב. ועוד.

(80) ועפ"ז אולי יש לומר הפירוש בהקס"ד

במדרש "ושני דברים קדמו לעולם תורה וישראל) ואיני יודע איזה מהם קודם" (אף שאומר אח"כ "כשהוא אומר צו את בני ישראל .. אומר אני ישראל קדמו") — שכן הוא גם לפי המסקנא (ש"איני יודע איזה מהם קודם"), כי ישראל ותורה חד הם, אלא שבזה גופא ישראל קדמו.

ועוד י"ל: בעבודה יש ב' סדרים, לפעמים תורה קודם לישראל ולפעמים ישראל קודם לתורה

(כדלקמן בפנים), ולכן "איני יודע איזה מהם קודם" בסדר העבודה בפועל. אבל לפי שני האופנים הרי "ישראל קדמו" בשרשם למעלה.

(82) ראה תניא פ"ד.

(83) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה הנסמך במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רפה. וראה זח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

(84) הל' גירושין ספ"ב.

(85) "צ"ע דבוהר פ' אחרי דע"ג ע"א לא נא' הל' תלת קשרין כ"א תלת דרגין אינן דמתקשרין כו'. אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בוהר או בת"י בל' תלת קשרין, וכפה"צ כ"ק רבינו אדמו"ר זצוקלה"ה נ"ע אמר בכל פעם בל' תלת קשרין כו'

"ביכורים", "לפני ה' אלקיך" — הרי גם למטה ישנו העצם דבנ"י כפי שהם למעלה מתורה [וענין זה מתבטא בגלוי בענין התשובה, כנ"ל].

וכמובן גם ממאחז"ל הנ"ל ש"חייב כל אחד ואחד לומר בשבילי נברא העולם", שזה כולל (בפשטות) כל יהודי, אפילו עם-הארץ⁹⁰, שאין לו שייכות גלוי' לתורה. [נוכמרומו בלשון חז"ל: אפילו בהדרגא ד"נברא העולם" — שהיתה לפני מתן תורה ולפני הציווי על לימוד התורה — חייב לומר "בשבילי נברא העולם"].

ויש לומר שזה מתבטא בנוגע לפועל בנוגע לתינוק וקטן בישראל (קודם שמתחיל לדבר ושייך ללימוד התורה בגלוי'), ועד"ז קטן בידיעות שעדיין אין לו שייכות גלוי' לתורה (שלא באשמתו ח"ו, אלא תינוק שנשבה לבין העכו"ם⁹¹) — שכיון שהקב"ה העמידו במצב זה ואין הוא אשם בכך, הגם שעדיין אין לו שייכות גלוי' לתורה, אעפ"כ גם הוא בדרגת "ביכורים", ששייך "לפני ה' אלקיך", שקדמו ולמעלה מכל עניני העולם, ואפילו קדמו לתורה, וכל הענינים נבראו "בשבילי".

זאת אומרת, שבעבודת השם בפועל ישנם שני אופנים: (א) ע"ד הרגיל נעשה הקשר דישראל וקוב"ה ע"י אורייתא⁹², ולכן "תלמוד תורה

בדא, קוב"ה אורייתא וישראל", וידועה השאלה⁸⁶: שלשה דברים מתקשרים באמצעות שני קשרים. מהו הלשון "תלת קשרין"? ואחד הביאורים בזה⁸⁷: נוסף על הקשר דישראל עם קוב"ה שנעשה ע"י אורייתא, ישנו גם קשר שלישי בין ישראל וקוב"ה — כפי שישראל הם למעלה מאורייתא, ואדרבה — הם מחברים את התורה עם קוב"ה⁸⁸ (שלמעלה מהתורה).

זאת אומרת, בישראל ישנם שתי דרגות: (א) נשמות ישראל כפי שהן יורדות למטה בגוף בעולם הזה הגשמי, שבו הן "יש נברא ממש"⁸⁹, ובגלל העלם והסתר העולם, לא נראה בגלוי הקשר שלהם עם קוב"ה, ולכן צריכים לגלות זאת ע"י אורייתא — שגם בהיותה למטה "אורייתא וקוב"ה כולא חד"; (ב) ועי"ז (הקשר דישראל עם אורייתא) — מתגלה העצם דישראל, כפי ש"ישראל וקוב"ה כולא חד", כפי שהם קדמו ונעלים מתורה. ולכן יש בכחם של בנ"י להשפיע ולחדש בתורה⁸⁸, עד שהם מחברים את התורה וקוב"ה שלמעלה מהתורה (כנ"ל).

ויש לומר, שכיון שבנ"י — גם כפי שהם נמצאים למטה — הם

שכן נז' הלשון בכל הדרושים" — סה"מ תרנ"ז ס"ע כח.

(86) סה"מ תרנ"ז שם.

(87) לקו"ש ח"י"ח ע' 408. ח"י"ט ע' 264. ועוד.

(88) ראה לקו"ת שלח מז, רע"ג. סה"מ תש"ה

ע' 123. וראה גם התוועדויות תשמ"ט ח"ב ע' 559.

(89) סה"מ תש"ה שם.

(90) ראה תו"כ ופרש"י עה"פ קדושים כ, א

(ד"ה עם הארץ): "עם שבגינו נבראת הארץ".

(91) ראה רמב"ם ה' ממרים פ"ג ה"ג.

(92) וי"ל שעל דרגא זו אחז"ל (חולין צב, א)

"עלין שבה אלו עמי הארץ .. דאלמלא עליא לא מתקיימין אתכליא". ועפ"ז מובן שאין זו סתירה

"(בשבעים נפש" 97) — שכל זה הי' לפני מתן תורה — הרי לא רק שזה לא פגע ביעקב ובניו, אלא אדרבה: "ויהי שם לגוי גדול עצום ורב" 29, הן בכמות והן באיכות,

נהחל עוד בזמן יעקב, שזכה ש"מטתו שלמה" 98, עד שכאשר הי' ליעקב חשש בזה, "אמרו לו בניו: שמע ישראל (ישראל סבא) ה' אלקינו ה' אחד, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" 99 — שגם בהיותם במצרים, "אין בלבנו אלא אחד" — שלימות האחדות עם הקב"ה, "לפני ה' אלקיך" [;

וגם לאח"ז — אע"פ ש"וירעו אותנו המצרים וגו'" 100, במיצרים וגבולים 101 דעולם, הרי "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה ובמורא גדול ובאותות ובמופתים", עד "ויוציאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש" 102 — שבחר בבני"י כ"ביכורים" דכל העולם 103; ולכן מביא את בני"י — מדה כנגד מדה 104

כנגד כולם" 93, וישנו חיוב תמידי על כל יהודי ללמוד תורה בכל רגע פנוי" 94, כיון שבזה תלוי קיומו ומציאותו. (ב) כאשר מדובר אודות אדם שנמצא במצב — שלא באשמתו — שעדיין אין לו שייכות גלוי' לתורה — נמצא אצלו ענין ה"ביכורים", שבשבילו נברא הכל. ואדרבה — זה גופא מביא אותו לתורה, כנ"ל.

ז. ויש לומר שהענין הכללי במצות ביכורים (הגילוי דמעלתם של ישראל — "ביכורים" — גם בעוה"ז הגשמי, עד מעלתם שקדמו לתורה) מתבטאת גם ב"מקרא ביכורים", הפרשה שמביא הביכורים אומר: "וענית ואמרת לפני ה' אלקיך, ארמי אוכד אבי וירד מצרימה גוי' ויוציאנו ה' ממצרים גוי' ויתן לנו את הארץ הזאת גוי' 95 — שאלו (ירידת יעקב למצרים ויציאת מצרים והכניסה לארץ ישראל) הם ענינים כלליים הקשורים עם כל בני"י בכל הדורות" 96:

תוכן הקריאה הוא, שלמרות ש"ארמי אוכד אבי", שיעקב נמצא אצל לבן, ו"לבן ביקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב כו" 97, ולאח"ז ("ועוד אחרים באו עלינו לכלותינו" 97) "וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט"

98 ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מזו, לא. וראה פסחים נ, א. ועוד.
99 פסחים שם.

100 פרשתנו שם, ו.

101 ראה תוי"א וארא נ, ב ואילך. בשלח סד, א-ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

102 פרשתנו שם, ח-ט.

103 ועפ"ז יומתק המשך הכתובים שלאחרי זה (שם, יח"ט) — "וה' האמירך (מלשון

חשיבות, אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם — ברכות ו, א) להיות לו לעם סגולה גוי', ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה". וכן להלן כח, א.

104 ראה סוטה ה, ב. ט, ב. וש"ג. ועוד.

למאחז"ל הנ"ל ש"כל אחד אחד ואחד חייב לומר כו", שכולל בפשטות גם ע"ה.

93 פאה פ"א מ"א.

94 סנהדרין צט, א.

95 פרשתנו כו, ה ואילך.

96 כמאחז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (משנה פסחים קטז, ב).

97 פרש"י עה"פ.

עני (אין עני אלא בדעת¹¹⁰), ניכר שם איך שהם "ביכורים". ואדרבה: "הביכורים טעונין כלי" — הביכורים באים "לפני ה' אלקיך" דוקא על ידי כלי.

עד שדוקא כלי שעשוי מדברים הכי פשוטים (מעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו) מתאחד עם הביכורים, באופן ש"הביכורים והסלים לכהנים", שגם הכלי עצמו נעשה בדרגת "לפני ה' אלקיך".

ויתירה מזה: עי"ז נפעל שיהי' "ושמת בטנא", טנא ר"ת טעמים נקודות אותיות¹¹¹ — שתהי' השלימות תורה, נוסף על האותיות ונקודות התורה — גם טעמי התורה, ובאופן ד"ושמת" את ה"ביכורים" — שיהודי "מונח" בפנימיות ב(טעמים נקודות אותיות ד)תורה.

ט. ע"פ הנ"ל יובן (בעומק יותר) השייכות דמצות ביכורים עם המשך הפרשה אודות הברית על כללות התומ"צ [נוסף על האמור לעיל (ס"ה), שביכורים מבטאים את התוכן דכל התומ"צ]:

"ביכורים" — המעלה העצמית דישראל (שקדמו לתורה) — הוא ההתחלה והיסוד דכל התורה והמצוות; כיון ש"ישראל וקוב"ה כולא חד", עושה הקב"ה (לכתחילה) כריתת ברית עם בני" שמאחדת את הקב"ה עם בני" (כהאחדות דשני

— "ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה' והנחתו לפני ה' אלקיך".

שענין זה מגלה איך שבני" — גם לפני מתן תורה, לפני שקבלו שייכות גלוי' לתורה למטה¹⁰⁵ — הם בדרגת "ביכורים", שקדמו לכל דבר, אפילו לתורה, וזה מתבטא בגלוי עי"ז ש"ויהי שם לגוי גדול עצום ורב", ואח"כ "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטוי" ובמורא גדול ובאותות ובמופתים", עד "ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש".

ח. עפ"ז יומתק גם הדין בביכורים, ש"הביכורים טעונין כלי"¹⁰⁶, כמ"ש²⁶ "ושמת בטנא", ובה גופא הדין הוא, ש"הביאם בכלי מתכות ככמהג העשירים ש"מביאים ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב"¹⁰⁷ נוטל הכהן הביכורים וחזור הכלי לבעליו, ואם הביאם בכלי ערבה וחלף וכיוצא בהן [כמהג העניים¹⁰⁷] הרי הביכורים והסלים לכהנים¹⁰⁸:

שלימות¹⁰⁹ הגילוי דמעלתן של ישראל בבחי' "ביכורים" היא בזה, שגם כפי שהם נמצאים ב"כלי", נשמה בכלי הגוף (מוגבל), עד אפילו בכלי

105 דאף שהאבות קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה (ראה יומא כח, ב. קידושין פב, א), הי' זה ברוחניות ולא פעל זיכוך בחפצא הגשמית של העולם (ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך. וש"נ).

106 לי הרמב"ם הלי' ביכורים פ"ג ה"ז, מספרי

פרשתנו כו, ב.

107 ביכורים פ"ג מ"ח.

108 רמב"ם שם ה"ח.

109 בהבא להלן, ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט

ע' 145 ואילך.

110 ראה נדרים מא, א.

111 מגלה עמוקות אופן נג. או"ת להה"מ

פרשתנו (נו, ב). וראה גם התוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 311.

(אע"פ שעשה את העבודה גם לפני זה) — בא דוקא מבנ"י ("ביכורים"), כיון שבנוגע לכל עניני העולם — כיון שאין הם תכלית לעצמם, אלא אמצעי לדבר אחר (בשביל ישראל ובשביל התורה), ייתכן שיום (ועאכו"כ רגע) בזמן, יהי המשך לעבודה דיום שלפנ"ז, או הכנה ואמצעי ליום שלאחרי זה;

דוקא בנ"י יש להם הכח לפעול "בכל יום יהיו בעיניך חדשים", חידוש אמיתי [בדוגמת החידוש בכל יום ובכל רגע בהתהוות יש מאין ע"י הקב"ה עצמו]¹¹⁴ ובכל יום, שכולל גם בכל רגע ורגע, באופן שהרגע החדש נעשה התחלה חדשה בעבודתו בתומ"צ שכולל את כל הרגעים עד סוף וסיום עבודתו,

וכפי שדוקא בנ"י יש בכחם לחדש בתורה עצמה (בהיותם קודמים לה), עד גם — לפעול חידוש בלומד התורה עצמו, שנעשה כאחדים חדש ממש (ע"י לימוד התורה שלו), ובכל יום ורגע — באופן חדש.

יא. ובזה יובן גם הביאור בשם הפרשה "תבוא":

אע"פ ש"תבוא (אל הארץ)" הוא הכנה והקדמה לקיום המצוות בכניסה לארץ ישראל — אבל בהיותם פעולה וסדר עבודה דבנ"י, יש בזה ("תבוא") גופא תכלית לעצמו (נוסף לזה שזוהי הקדמה להבא לאח"ז), שכולל (בפרט זה) את כל עניני העבודה.

חלקי הברית), באופן גלוי גם למטה, וזה מתבטא בפועל ובגלוי עי"ז ש"ושמרתם את דברי הברית הזאת", בנ"י מקבלים על עצמם ומקיימים את התורה ומצוות של הקב"ה, "היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך" (באופן שחודר בהם לגמרי), כך שרואים בגלוי בעולם איך ש"וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה גו' ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת"¹¹².

י. ובזה יובן גם — בפרטיות יותר — השייכות דביכורים לדרשת רש"י עה"פ "היום הזה ה"א מצוך" — "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם"¹¹³;

דובר לעיל (ס"ג), שכיון שתכלית בנ"י — בהיותם "ביכורים" — היא בהם עצמם, והכל נברא עבורם, מובן לכן שכל פרט בחיי יהודי (אפילו דבר שאין לו עדיין שייכות גלוי עם תורה) — כל רגע בזמן, כל נקודה במקום, כל מחשבה דיבור או מעשה יחיד, יש לו תכלית בו עצמו (ואינו אמצעי לדבר נוסף), ז.א. שזהו דבר חדש לגמרי (מצד התכלית שיש בפרט זה עצמו), ע"ז חל החיוב לומר "בשבילי (בשביל פרט זה) נברא העולם", ז.א. כל עניני העולם, כל הרגעים בזמן וכו' נכללים ברגע אחד זה.

מזה מובן, שהכח לפעול ש"בכל יום יהיו (תומ"צ) בעיניך חדשים"

114 ראה סה"מ עטר"ת ע' תמד. הי"ש ע' 117 ואילך.

112 פרשתנו כו, יח"ט.

113 כנ"ל ס"א.

ודודי לי¹²⁰ — הוא זמן שבו כל יהודי מרגיש קרוב להקב"ה, וקירבה הקשורה עם אהבה, כמודגש בהביטוי "דודי"¹²¹. וכמשל הידוע של אדמו"ר הזקן¹²², שבחודש אלול הקב"ה הוא כ"מלך בשדה", "ואז רש אין (ויכולים¹²³) כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם", וכל אחד יכול לבקש ממנו כל מה שהוא צריך,

ובזה מודגש עוד יותר התוכן ד"ביכורים" — התאחדות בני עם הקב"ה ומתוך קירוב ואהבה ("דודי") מצד חשיבותם של בני אצל הקב"ה; ובנוסף לזה הרי אין בזה שום תנאים, שצריך להיות תלמיד חכם, לומד תורה או מקיים מצוות וכיו"ב, אלא "כל מי שרוצה" יכול לקבל את פניו והוא "מקבל את כולם בסבר פנים יפות". וענין זה מדגיש את המעלה העצמית דבנ"י — בהיותם "ראשית תבואתה" דהקב"ה — הרי הם מאוחדים עמו באהבה עמוקה (מבלי הבט על מעמדם ומצבם בגלוי ובחיצוניות).

וענין זה נמצא בהדגשה יתירה בכך ש"אני לדודי ודודי לי" (ר"ת אלול) מתחיל ב"אני" — עצם המהות של יהודי, כפי שהוא נמצא ב"אני"

וזהו גם התוכן דתיבת "תבוא" עצמה: גם בתחלת עבודתו של יהודי, כאשר הוא אוחז רק ב"תבוא" (עוד קודם שמקיים מצוה) — צריך הוא "להכנס" (תבוא) בזה בפנימיות¹¹⁵, בידעו שב"תבוא" גופא נמצאת תכלית העבודה כרגע זה, שכוללת — ונותנת רק הכח — לעשות את העבודה שלאחרי זה: "וירשתה וישבת בה", והמצוה דהבאת ביכורים ומקרא ביכורים, עד — כללות קיום הברית בהמשך הפרשה.

ולהוסיף, ששם הפרשה "תבוא"¹¹⁶ מרמז שה"תבוא" הוא באופן ודאי (אין המדובר כאן אודות הציווי להכנס לארץ ישראל) — וה"כי" מבטא את הסדר שבו זה יהי' — שדבר ודאי שיהי' "תבוא אל הארץ וירשתה וישבת בה", ובאופן ד"והי' כי תבוא" — אין והי' אלא מיד¹¹⁷, עד שמיד מקיימים את מצות ביכורים.

*

יב. ענין הנ"ל יש לו שייכות מיוחדת עם חודש אלול — הזמן דחשבון הנפש¹¹⁸ על השנה שעברה ושל ההכנה לשנה הבאה:

חודש אלול — ר"ת "אני¹¹⁹ לדודי

(115) ראה לקו"ש ח"ט ע' 245.

(116) ראה לעיל הערה 22.

(117) ספרי ריש פרשתנו.

(118) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 141 ואילך.

תרח"ץ ס"ע סו. סה"מ אידיש ע' 75, 129. וראה

לקוטי מהרי"ל ה'ל' ימים הנוראים. ל"ת להאריז"ל

עה"פ ובכתה גו' ירח ימים (תצא כא, יג). טואו"ח

רי"ס תקפא. לקו"ת פ' ראה לב, א.

(119) ש"ש ו, ג.

(120) אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א.

סדר היום (בסדר ר"ח אלול). הנסמן בסה"מ

מלוקט ח"ב ע' פב הערה 67.

(121) ראה ב"ח לטור שבעה ערה 118.

(122) לקו"ת שם.

(123) הוספת-ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר בסה"מ

ה'ש"ת ע' 167.

"לב האדם לאדם", שהוא בגימטריא כ"ב בצירוף י, ויש לומר שזהו כנגד כ"ב אותיות התורה שמתגלים ע"י עשר כחות הנפש דיהודי, שע"ז נעשה ביחד — "לב" — ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד, שאז ישנה שלימות גילוי ההתאחדות ד"לב האדם לאדם", "אני לדודי ודודי לי".

יג. ומזה ישנו לימוד לפועל — בנוגע לחשבון הנפש שכל אחד צריך לערוך בחודש אלול על העבודה דשנה שעברה, על מנת להשלים את החסר או את מה שלא נעשה בשלימות; וגם לערוך הכנות מתאימות לעבודת השנה הבאה:

בהתחשב בכך שכל יהודי הוא "ביכורים" שאותם צריכים להביא "לפני הוי' אלקיך" בבית המקדש, וזה צריך לחדור בכל חייו, גם בעניני החול שלו — לא רק בימי השבת והימים-טובים, לא רק בחודש אלול וחדוש תשרי (המרובה במועדות¹²⁸), אלא במשך כל השנה — מובן עד כמה צריך הוא להזהר בכל מה שהוא עושה.

אפילו כאשר מדובר אודות מחשבה, דיבור או מעשה יחידי שנראה פחות ערך בהשוואה לשאר מחשבותיו, דיבוריו או מעשיו — אבל כאשר מתבונן בזה כראוי, שגם המחשבה, דיבור או מעשה הוא חלק מ"ביכורים" שמוכאים לבית המקדש, לפני ה' אלקיך — והכהן אשר יהי' בימים ההם מקפיד על כל תנועה שלו — ודאי שישתדל ויתחזק שכל דבר

(מציאותו) שלו, בכל מצב שהוא — הרי הוא נמשך ומתקשר מעצמו (באתערותא דלתתא) עם "דודי" (הקב"ה), וזה ("אני לדודי") דוקא מביא אח"כ גם את ה"דודי לי", הקשר והאהבה דהקב"ה לבני"י. וכמ"ש¹²⁴ "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם": ע"ז ש"לב האדם" התחתון משתוקק באהבה "לאדם" העליון — "אני לדודי", הרי זה מביא אח"כ את ה"דודי לי" ד"לב האדם" העליון "לאדם" התחתון.

ויש לומר, שזה שיש בכחו של יהודי (כפי שהוא במעמד ומצב ד"אני") לפעול (עד גם לעורר את ה"דודי לי") — מבטא את כחו בהיותו "ביכורים" שמונחים "לפני ה' אלקיך", "ישראל וקוב"ה כולא חד"; ובכדי שלא יהי' "נהמא דכיסופא"¹²⁵, ה"ז בא בגילוי ע"ז שיהודי נמצא למטה בעולם שמעלים ומסתיר על שייכותו הגלוי' עם הקב"ה, בכדי שהוא — ע"י עבודתו ("אני") — יגלה זאת.

עד שזה מביא גם שלימות בקיום התומ"צ — כמרומו בחמשת הראשית-יכות ד"אלול" כנגד תורה עבודה וגמילות חסדים, תשובה וגאולה (כמדובר בשנים שעברו¹²⁶) — כמרומו במלה "לב"¹²⁷ (מקום משכן האהבה ד"דודי" (אהבה) —

124) משלי כז, יט.

125) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.

126) לקו"ש חכ"ט ע' 272 ואילך. וש"נ.

127) ולהעיר, שהמשל דמלך בשדה הוא בלקו"ת דף לב.

128) ראה ב"י או"ח תצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

לו"י¹³¹), ועד"ז בימים שבינתיים ובמשך כל חודש תשרי.

יד. בכל הנ"ל נוסף לימוד מיוחד בנוגע להגאולה, שצריכה לבוא תיכף ומיד ממש (ע"פ כל הסימנים):

השלימות ד"תבוא אל הארץ" (וקיום מצות ביכורים בפשטות) תהי' בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהי' "כימי צאתך מארץ מצרים"¹³², כמדובר בפרשת ביכורים.

כיון שזהו ענין הכי עיקרי שהזמן גרמא — כי ע"פ כל הסימנים היתה הגאולה צריכה לבוא כבר לפני זמן רב — מובן שה"וענית ואמרת לפני ה' אלקיך", ובפרט בחודש אלול כאשר "רשאיך כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם" — צריכה להיות בקשה מיוחדת "עד מתי"?... שתבוא כבר הגאולה בפועל ממש!

והיות, שה"וענית ואמרת" בא מיהודי — שהוא "ביכורים" לה', "כולא חד" עם הקב"ה, וה"וענית ואמרת" נאמר "לפני הוי' אלקיך" (כולל בפירושו לפני — בפנימיותו, כנ"ל) — מובן שה"וענית ואמרת" יש בכחו להביא את הגאולה בפועל כפי שה"ונצעק אל ה'"¹³³ בגלות מצרים "וישמע ה' את קולינו גו' ויוציאנו ביד חזקה גו' ויביאנו גו' ויתן לנו את הארץ הזאת", עד יתירה מזה —

הכי קטן, כל פרט בהנהגתו, ייעשה במלוא תשומת הלב והזהירות.

ואם כן הוא בכל ימי השנה, ה"ז כמה פעמים ככה האחריות והזהירות — ביחד עם הזכות — בעמדנו בחודש אלול, חודש החשבון דכל השנה שעברה, וחודש ההכנה לכל השנה הבאה, ובפרט בשנים-עשר הימים האחרונים דחודש אלול שהם כנגד י"ב החדשים, יום לחודש¹²⁹ — מובן עוד יותר, עד כמה צריכים לייקר כל רגע ביום (בהיותו כנגד חודש שלם), בעשיית חשבון הנפש המתאים וההכנה לשנה הבאה!

ובפרט שנוסף על חודש הסגולה דאלול — הרי זו שנת סגולה תנש"א, ר"ת הי' תהא שנת נפלאות אראנו, והכנה לשנת תשנ"ב, ר"ת תהא שנת נפלאות בכל, ויש להוסיף בינה — עם מעלת הבינה לגבי חכמה (ראי', אראנו), וחיבור שניהם יחד — הבן בחכמה וחכם בבינה, כמבואר בכ"מ¹³⁰.

ונוסף על עבודת עצמו בכל הנ"ל, צריכים לדאוג גם להשפיע על יהודים אחרים שמסביבו שגם הם יעשו את עבודתם בשלימות בחודש אלול, ובימי הסליחות, ואח"כ גם בחודש תשרי.

ועוד ועיקר — לעורר שוב אודות ההשתדלות לספק את צרכי החג לכל המצטרפים בזה, ולפני זה — הצרכים דראש השנה ("אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון

131 נחמ"ח, י.

132 לשון הכתוב — מיכה ז, טו.

133 פרשתנו כו, ז.

129 סה"ש תש"ג ע' 177. 179.

130 ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה סה"מ תרנ"ט

ע' עד ואילך. ובכ"מ.

וקוב"ה כולא חד", ועי"ז — לבטל מיד את הגלות, ולהוציא את כל הענינים הטובים והנעלים שנמצאים בגלות, עד — לעשות מ"גולה" שתהי' "גאולה" (ע"י גילוי האל"ף דאלופו של עולם — הכוונה העליונה — בגלות¹³⁸), המעלה דתשובה שבאה ע"י הירידה בגלות.

ואע"פ ש"אחטא ואשוב כו" אין מספיקין בידו לעשות תשובה¹³⁹ — אבל הקב"ה שלח את בניי לגלות ("לא ברצוננו הלכנו לגלות" כנ"ל) — אלא זה בא עי"ז ש"נורא עלילה על בני אדם¹⁴⁰ רק בכדי להעלות את בניי למעלה יותר; ובמילא, ע"י "וענית ואמרת" דבניי יש בכחו לבטל את ההעלם וירידה לפי שעה דגלות, ולהכניס ולגלות בזה את האל"ף — אלופו של עולם — הגאולה האמיתית והשלימה.

ויהי רצון, שע"י ה"וענית ואמרת" דיהודי, שמבקש וצועק להקב"ה: אנא רחם והוצא כבר את בניי מהגלות, והבא כבר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו —

ויהי רצון מהשם שזה יפעל את פעולתו, ויביא את הגאולה תיכף ומיד ממש, וכל בניי הולכים — "תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה גוי",

"וענית ואמרת" — שיהי' תיכף

ומיד ממש.

ש"טרם יקראו ואני אענה¹³⁴: היות שישנה המציאות דקורא (יהודי), והוא נמצא במצב ד"קראו", אין הקב"ה ממתין עד שתהי' הקריאה בפועל, אלא "טרם יקראו ואני אענה".

ואע"פ שידוע פתגם רבותינו נשיאינו (שנדפס ומפורסם¹³⁵), ש"לא ברצוננו הלכנו לגלות ולא ברצוננו נצא מהגלות, אלא ברצון ה' כו" — הרי זה מדובר כפי שיהודי נמצא עם הרצון הפרטי שלו ("רצוננו", שהוא נפרד ח"ו מרצון ה') בעולם הזה הגשמי בעובדין דחול וכו'; אבל כפי שיהודי הוא "חד" עם קוב"ה, ובפרט בחודש אלול (שאו יש מצב ד"אני לדודי ודודי לי") אין לו את רצונו הפרטי, אלא בלשון המשנה¹³⁶ — "עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצוננו" — רצונו של הקב"ה הוא רצונו של יהודי ורצונו של יהודי הוא רצונו של הקב"ה — יש בכחו של יהודי (לפעול שהקב"ה יבטל את הגלות ויביא את הגאולה תיכף ומיד ממש!

— ענין הגלות הרי אינו שייך לבניי כלל וכלל. כיון שמקומו של יהודי הוא — סמוך על שולחן אביו¹³⁷, "לפני ה' אלקיך" בבית המקדש. וזה שהקב"ה עשה גלות הוא בכדי לעורר את עבודת בניי לגלות בעולם איך שהם "ביכורים" לה', ואיך "ישראל

(134) ישע"י סה, כד. וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ז.

(135) שיחת ג' תמוז תרפ"ז — נדפסה בסה"מ

תרפ"ז ע' קצו, ובכ"מ.

(136) אבות פ"ב מ"ד.

(137) ראה ברכות ג, טע"א.

(138) ראה לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.

(139) משנה סוף יומא.

(140) תהלים סו, ה. תנחומא וישב ד.